

UN TEZAU MONETAR DIN VREMEA LUI MIHAI VITEAZUL DESCOPERIT LA BORA, JUD. IALOMIȚA

Aurel Vilcu*
Alina Pîrvulescu**

Cuvinte cheie: *tezaur monetar, ducat, taler, Țara Românească, Mihai Viteazul.*
Keywords: *coin hoard, ducat, thaler, Wallachia, Michael the Brave.*

Rezumat: *Autorii prezintă un tezaur monetar de la sfârșitul secolului al XVI-lea descoperit la Bora, jud. Ialomița. Tezaurul este alcătuit din 24 de monede, patru ducați de aur din Țările de Jos și Ungaria, și 20 de monede europene mari de argint bătute în Austria, Țările de Jos, Transilvania și diferite principate și orașe aflate în cuprinsul Imperiului Romano-German. Cea mai recentă monedă, un ducat de aur bătut de Zeeland în anul 1595, arată că tezaurul a fost ascuns în timpul domniei lui Mihai Viteazul, în contextul evenimentelor care au avut loc după bătălia de la Călugăreni. Analiza tezaurului și a descoperirilor sugerează că monedele au ajuns în Țara Românească mai degrabă pe cale militară, pentru plata oștenilor.*

Abstract: *The authors present a monetary hoard from the end of the 16th century discovered at Bora, Ialomița County. The hoard consists of 24 coins, four gold ducats from the Netherlands and Hungary and 20 large European silver coins struck in Austria, the Netherlands, Transylvania, various principalities and cities within the Roman-German Empire. The most recent coin, a gold ducat struck by Zeeland in 1595, shows that the treasure was hidden during the reign of Michael the Brave, in the context of the events that took place after the battle of Călugăreni. The analysis of the hoard suggests that the coins arrived in Wallachia rather by military means, for the payment of the soldiers.*

Descoperit întâmplător în anul 1974, tezaurul monetar de la Bora (localitate înglobată în orașul Slobozia, jud. Ialomița)¹ se păstrează în prezent în colecțiile Muzeului Dunării de Jos din Călărași². Autoritățile vremii au recuperat și au adus la muzeu patru piese din aur bătute în Țările de Jos și Ungaria la care se adaugă 20 de monede de argint din Austria, Țările de Jos, Transilvania și diferite principate și orașe aflate în cuprinsul Imperiului Romano-German. Dintre monedele de aur cea mai veche este un ducat emis la Kremnica (Kremnitz) de Rudolf II în calitate de rege al Ungariei în anul 1581. Celelalte trei piese sunt ducați bătuți în Țările de Jos de Westfriesland (două exemplare din anul 1591) și Zeeland (un exemplar din anul 1595). Ducatul pus în

* Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” al Academiei Române.

** Muzeul Municipiului București, Cabinetul Numismatic și Medalistic.

¹ Vilcu, Neagu, Dima 2001, p. 73-74 și 78; Mitrea 1980, p. 378, nr. 155 și nr. 178; Coin Hoards, 6, Londra, 1981, p. 166.

² Mulțumim pe această cale domnului Valentin Parnic, manager al Muzeului Dunării de Jos Călărași, pentru permisiunea de a publica materialul numismatic.

circulație de Zeeland se dovedește a fi cea mai recentă piesă care stabilește data de încheiere a tezaurului în timpul domniei lui Mihai Viteazul.

Cercetările efectuate în anii '90 în privința structurii circulației monetare din Țara Românească în secolul al XVI-lea au arătat o slabă reprezentare a aurului în tezaure deși documentele scrise îl menționează în cadrul unor tranzacții sau la plata haraciului³. Recenzarea descoperirilor cunoscute în literatura de specialitate a indicat că pentru perioada 1581-1600 ponderea monedelor de aur în structura tezaurului era 9,8%⁴. În documentele scrise piesele de aur apar sub numele de ughi și galbeni fiind utilizate atât ca monede reale în plata unor tranzacții, dar și ca monede de cont⁵. O analiză statistică efectuată asupra frecvenței termenilor ce desemnează moneda de aur a relevat că în Țara Românească utilizarea acesteia s-a intensificat abia în deceniul al treilea al secolului al XVII-lea⁶. Dacă inițial literatura de specialitate reținuse pentru perioada domniei lui Mihai Viteazul doar un tezaur care conținea monede de aur (Ghimpați, jud. Giurgiu), dosarul descoperirilor s-a îmbogățit cu încă cinci: Blăjani, jud. Buzău⁷, Marsilienii, jud. Ialomița⁸, Vălenii de Munte, jud. Prahova⁹, Butimanu, jud. Dâmbovița¹⁰ și Zimnicea, jud. Teleorman¹¹. Tezaurul de la Ghimpați, alcătuit doar din monede de aur, 11 ducați emiși de Ungaria (3 ex.), Veneția (2 ex.) și Țările de Jos (6 ex.) a fost considerat echivalentul simbriei pe trei luni a unui călăraș sau pe cinci luni și jumătate a unui pedestraș din oastea lui Mihai Viteazul¹². Ca și în cazul tezaurului de la Bora, cel descoperit la Ghimpați conține ducați bătuți de Westfriesland (unul în 1590 și celălalt în 1591)¹³. Ambele tezaure au drept cea mai recentă monedă datată ducați bătuți în Țările de Jos în anul 1595 de Holland (Ghimpați) și de Zeeland (Bora), observație care sugerează contemporaneitatea lor. Tezaurul descoperit la Blăjani, jud. Buzău, conține două monede de aur, un altân otoman de la Süleyman I (1520-1566) bătut la Cezayir (Alger)¹⁴ și un ducat emis la Utrecht în anul 1593¹⁵ la care se adaugă nominaluri de argint din secolul al XVI-lea puse în circulație de Polonia, Lituania, Riga, Danzig, Prusia, Austria, Ungaria și Transilvania¹⁶. Altânul otoman bătut de îndepărtatul atelier de la Alger este o prezență neobișnuită în structura circulației monetare din Țara Românească și pare a însoți mai degrabă mișcările de trupe de la sfârșitul secolului al XVI-lea. Edificator în această direcție este tezaurul mixt descoperit la Oradea în anul 1971, alcătuit din 31 de monede de aur (27 altâni otomani de la sultanii Süleyman I, Selim II și Murad III, și trei ducați bătuți de Veneția, Transilvania și Ungaria) la care se adaugă 243 de exemplare de argint otomane și europene. Ascuns în contextul asediului otoman al cetății Oradea din toamna anului 1598,

---

³ Murgescu 1996, p. 162.

⁴ Murgescu 1996, p. 162

⁵ Vezi în acest sens Vilcu 1997, p. 306.

⁶ Vilcu 1997, p. 307-308.

⁷ Neculae 2018, p. 324-346.

⁸ Ocheșeanu 1996, p. 329-331.

⁹ Savu, Dima 2001, p. 93.

¹⁰ Vilcu, Isvoranu, Nicolae 2006, p. 49.

¹¹ Vilcu, Isvoranu, Nicolae 2006, p. 43-48, p. 227, nr. 881, p. 214, nr. 797, p. 221, nr. 850 și p. 226, nr. 879.

¹² Velter 1982, p. 138.

¹³ Velter 1982, p. 134.

¹⁴ Neculae 2018, p. 332, nr. 1.

¹⁵ Neculae 2018, p. 333, nr. 2.

¹⁶ Neculae 2018, p. 333-339, nr. 3-60.

tezaurul conținea, ca și în cazul celui descoperit la Blăjani, jud. Buzău, un altân pus în circulație de atelierul algerian în numele sultanului Süleyman I¹⁷. O monedă de aur, fără a se cunoaște însă emitentul, ar fi făcut parte și din tezaurul de la Marsilienii, jud. Ialomița, alcătuit din tripli groși de argint bătuti în Polonia, Transilvania și ducatul Teschen¹⁸. De la sfârșitul domniei lui Mihai Viteazul ar proveni și un mare tezaur recuperat de la Vălenii de Munte, alcătuit din câteva mii de monede de argint și un altân otoman de la Murad III bătut la Dimășk¹⁹. Dintr-un tezaur mixt datat la începutul secolului al XVII-lea și descoperit la Zimnicea, jud. Teleorman, provin doi țechini venețieni, un altân otoman de la Süleyman I și un ducat din Țările de Jos²⁰. Analiza descoperirilor conturează o prezență mai bună a monedelor de aur în Țara Românească în timpul domniei lui Mihai Viteazul comparativ cu ce se cunoștea în literatura de specialitate în urmă cu trei decenii. Zona de proveniență a emisiunilor de aur recenzate mai sus sugerează că plata soldelor trupelor angrenate în războiul dintre Habsburgi și otomani reprezintă principala cale de pătrundere, fără a exclude însă relațiile comerciale.

Toate monedele de argint din tezaurul descoperit la Bora, jud. Ialomița, sunt cu valoare ridicată, din categoria talerilor²¹. Se remarcă un grup de nouă taleri puși în circulație de atelierul de la Hall din Tirol, unul în numele lui Ferdinand arhiduce al Austriei (1521-1527), rege al Ungariei și Boemiei (1527-1531) și rege al Romei (1531-1558), și ceilalți opt în numele lui Ferdinand arhiduce al Austriei (1564-1595). Talerii bătuti de atelierul din Hall pentru arhiducele Ferdinand (1564-1595) sunt bine reprezentați în circulația monetară din timpul domniei lui Mihai Viteazul, așa cum o dovedesc descoperirile de la: Blăjani, jud. Buzău²², Gălbinași, jud. Călărași²³, Târgoviște, jud. Dâmbovița²⁴, Gura Racului²⁵, Rast²⁶ și Verbița²⁷, jud. Dolj, Obârșia Nouă²⁸ și Vlădila²⁹, jud. Olt, Videle³⁰ și Vișoara³¹, jud. Teleorman. Calea de pătrundere pare a fi mai degrabă finanțarea războiului dintre Habsburgi și otomani³² așa cum sugerează și grupul de taleri din tezaurul de la Bora. O componentă importantă în structura tezaurului aflat în discuție o constituie talerii proveniți din diferite state și orașe aflate în cuprinsul Imperiului Romano-German. Dintre aceștia cel mai vechi este un taler pus în circulație de Brandenburg-Franconia în anul 1544 în numele markgrafulor Georg von Ansbach și Albrecht-Alcibiade von Bayreuth. Alți trei taleri au fost bătuti la Mansfeld pentru Gebhard VII, Johann-Georg și Peter-Ernst

¹⁷ Stancu, Maxim 2002, p. 253-262.

¹⁸ Ocheșeanu 1992, p. 329.

¹⁹ Savu, Dima 2001, p. 93.

²⁰ Vilcu, Isvoranu, Nicolae 2006, p. 227, nr. 881, p. 214, nr. 797, p. 221, nr. 850 și p. 226, nr. 879.

²¹ Pentru circulația talerilor în Țara Românească a se vedea Știrbu, Velter, Păunescu 1990, p. 162-188.

²² Neculae 2018, p. 333.

²³ Blaskó 2018, p. 311.

²⁴ Secășanu 1968, p. 423-428.

²⁵ Dumitrescu 2013, p. 234-235.

²⁶ Rădulescu 1981, p. 97-108; Velter, Știrbu 2002, p. 290; Rădulescu 2002, p. 64-65.

²⁷ Constantinescu, Duicu 1980, p. 53.

²⁸ Rădulescu 2002, p. 76-77.

²⁹ Velter, Știrbu 2002, p. 291; Rădulescu, Lică 2002, p. 35-46; Rădulescu 2002, p. 90.

³⁰ Surdu 2012, 139-146.

³¹ Vilcu, Păunescu 2001, p. 169.

³² Știrbu, Velter, Păunescu 1990, p. 165-166.

în anul 1549, pentru Johann-Georg, Peter-Ernest și Johann-Hoyger în anul 1577 și pentru Christoph II, Johann-Albert și Bruno (1558-1586) din linia Schrapelau. Din Saxonia, atelierile Annaberg, Dresden și Saalfeld, provin trei taleri bătuti pentru: ducele Moritz (din 1547 elector) în anul 1551, ducele August în anul 1579 și ducele Johann-Friedrich II în 1562. În Țara Românească talerii emiși în statele și orașele din spațiul german sunt prezenți în structura mai multor tezaure și s-a presupus că au ajuns în țările române încă din deceniile 4 și 5 ale secolului al XVI-lea³³. Circulația lor se intensifică în a doua parte a secolului al XVI-lea, în special în timpul domniei lui Mihai Viteazul. În privința pieselor descoperite la Bora remarcăm că talerii din Brandenburg-Franconia sunt mai rar întâlniți în tezaurele încheiate în timpul domniei lui Mihai Viteazul, doar două exemplare din anii 1539 și 1558 fiind semnalate în compoziția tezaurelor de la Rast, jud. Dolj³⁴ și Gălbinași, jud. Călărași³⁵. Pentru aceeași perioadă talerii din Mansfeld sunt mai bine reprezentați în tezaure: Târgoviște, jud. Dâmbovița³⁶, Gura Racului, jud. Dolj³⁷, Obârșia Nouă, jud. Olt³⁸, Vălenii de Munte, jud. Prahova³⁹, Zimnicea, jud. Teleorman⁴⁰ și Bercioiu, jud. Vâlcea⁴¹. Literatura numismatică arată că în secolul al XVI-lea cele mai numeroase emisiuni germane în Țara Românească sunt talerii de Saxonia. Într-un studiu dedicat monedelor cu valoare ridicată puse în circulație de statele și orașele germane s-a considerat că talerii saxoni au o perioadă de maximă prezență între anii 1570-1590, după care ar fi urmat un declin pus pe seama blocării unor căi comerciale din cauza evenimentelor politico-militare din Europa de Vest și Centrală⁴². Analiza descoperirilor nuanțează însă problema răspândirii talerilor saxoni în Țara Românească indicând mai degrabă o circulație mai târzie care poate fi legată de evenimentele din timpul domniei lui Mihai Viteazul. În acest sens, remarcăm că taleri emiși de Saxonia-Alt Gotha au fost semnați în tezaurele descoperite la Gura Racului, jud. Dolj⁴³, Cosâmbești, jud. Ialomița⁴⁴, Târgoviște, jud. Dâmbovița⁴⁵, Vălenii de Munte, jud. Prahova⁴⁶ și Zimnicea, jud. Teleorman⁴⁷. Aceștia li se adaugă taleri bătuti de Saxonia-Alt Weimar aflați în structura tezaurelor de la Târgoviște, jud. Dâmbovița⁴⁸ și Gura Racului, jud. Dolj⁴⁹. Piese cu valoare ridicată puse în circulație de Saxonia-linia Ernestină au fost

---

³³ Velter, Știrbu 2002, p. 274.

³⁴ Rădulescu 1981, p. 97-108; Velter, Știrbu 2002, p. 285; Rădulescu 2002, p. 65.

³⁵ Blaskó 2018, p. 311-312.

³⁶ Velter, Știrbu 2002, p. 288; Secășanu 1968, p. 423-428.

³⁷ Dumitrescu 2013, p. 230.

³⁸ Rădulescu 2002, p. 77.

³⁹ Velter, Știrbu 2002, p. 287.

⁴⁰ Velter, Știrbu 2002, p. 287.

⁴¹ Nicolae, Custurea 1986, p. 319, nr. 92; Velter, Știrbu 2002, p. 288.

⁴² Velter, Știrbu 2002, p. 275.

⁴³ Dumitrescu 2013, p. 227.

⁴⁴ Velter, Știrbu 2002, p. 289.

⁴⁵ Velter, Știrbu 2002, p. 289; Secășanu 1968, p. 423-428.

⁴⁶ Velter, Știrbu 2002, p. 289.

⁴⁷ Velter, Știrbu 2002, p. 289.

⁴⁸ Velter, Știrbu 2002, p. 289; Secășanu 1968, p. 423-428.

⁴⁹ Dumitrescu 2013, p. 226-227.

descoperite la Rasa⁵⁰ și Gălbinași⁵¹, jud. Călărași, Gura Racului, jud. Dolj⁵² și Vlădila, jud. Olt⁵³. Bine reprezentate în tezaurele încheiate în vremea lui Mihai Viteazul sunt talerii de Saxonia-linia Albertină, mai multe exemplare fiind amintite în depozitele de la Leordeni, jud. Argeș⁵⁴, Gălbinași, jud. Călărași⁵⁵, Târgoviște, jud. Dâmbovița⁵⁶, Gura Racului⁵⁷, Verbița⁵⁸ și Rast⁵⁹, jud. Dolj, Cosâmbești, jud. Ialomița⁶⁰, Obârșia Nouă⁶¹ și Vlădila⁶², jud. Olt, Vălenii de Munte, jud. Prahova⁶³, Viișoara⁶⁴, Videle⁶⁵ și Zimnicea, jud. Teleorman⁶⁶ și Bercioiu, jud. Vâlcea⁶⁷. Concentrarea acestor tezaure în timpul domniei lui Mihai Viteazul ne îndeamnă să considerăm că talerii de Saxonia au intrat în Țara Românească în ultimul deceniu al veacului al XVI-lea mai degrabă în contextul mișcărilor de trupe și mai puțin urmând căile comerciale.

În structura tezaurului de la Bora remarcăm un taler bătut de orașul elvețian Schaffhausen în anul 1557 și care se dovedește o prezență inedită în circulația monetară din Țara Românească în secolul al XVI-lea. O altă piesă rară este un taler de 30 de stuiveri din Țările de Jos bătut în anul 1563 de abația Thorn pentru Margaretha de Brederode (1557-1577). Un taler similar bătut la Thorn, dar în anul 1570, a fost semnalat în compoziția tezaurului de la Gura Racului, jud. Dolj, încheiat în ultimul deceniu al veacului al XVI-lea⁶⁸. În această perioadă rare în descoperiri sunt și emisiunile cu valoare ridicată puse în circulație de uniunea celor trei orașe imperiale Deventer, Campen și Zwolle. În afară de piesa din anul 1555, aflată în tezaurul de la Bora, un exemplar din același an a fost semnalat la Gălbinași, jud. Călărași⁶⁹. Alte două piese mai târzii, din anii 1567 și 1583, fac parte din structura depozitului de la Gura Racului, jud. Dolj⁷⁰.

În compoziția tezaurului de la Bora se găsește și un taler pus în circulație în Transilvania de principele Sigismund Bathory. Monede similare, însă în număr mic, sunt prezente și în alte tezaure din Țara Românească a căror dată de încheiere se află în

---

⁵⁰ Velter, Știrbu 2002, p. 289.

⁵¹ Blaskó 2018, p. 313.

⁵² Dumitrescu 2013, p. 225.

⁵³ Velter, Știrbu 2002, p. 290; Rădulescu, Lică 2002, p. 35-46; Rădulescu 2002, p. 90.

⁵⁴ Velter, Știrbu 2002, p. 290.

⁵⁵ Blaskó 2018, p. 312-313.

⁵⁶ Velter, Știrbu 2002, p. 290; Secășanu 1968, p. 423-428.

⁵⁷ Dumitrescu 2013, p. 225-226.

⁵⁸ Constantinescu, Duicu 1980, p. 52-53.

⁵⁹ Rădulescu 1981, p. 97-108; Velter, Știrbu 2002, p. 290; Rădulescu 2002, p. 66.

⁶⁰ Velter, Știrbu 2002, p. 290.

⁶¹ Rădulescu 2002, p. 76.

⁶² Velter, Știrbu 2002, p. 291; Rădulescu, Lică 2002, p. 35-46; Rădulescu 2002, p. 90.

⁶³ Velter, Știrbu 2002, p. 291.

⁶⁴ Vilcu, Păunescu 2001, p. 169.

⁶⁵ Surdu 2012, 139-146.

⁶⁶ Velter, Știrbu 2002, p. 291.

⁶⁷ Nicolae, Custurea 1986, p. 319, nr. 93; Velter, Știrbu 2002, p. 290.

⁶⁸ Dumitrescu 2013, p. 233.

⁶⁹ Blaskó 2018, p. 312.

⁷⁰ Dumitrescu 2013, p. 231-232.

timpul domniei lui Mihai Viteazul: Gălbinași, jud. Călărași⁷¹, Rast, jud. Dolj⁷², Vlădila, jud. Olt⁷³ și Bercioiu, jud. Vâlcea⁷⁴.

Alcătuیت din monede europene cu valoare ridicată din aur și argint, tezaurul de la Bora, jud. Ialomița, reprezintă mai degrabă plata simbriei unui călăraș sau pedestraș din oștile care au acționat în Țara Românească și nu rezultatul unei acumulări în timp sau a unei tranzacții comerciale. Lipsa nominalurilor otomane și prezența unui grup important de taleri produși în atelierul tirolez de la Hall la care se adaugă un taler bătut în Transilvania indică direcția de pătrundere și contextul în care au ajuns în Țara Românească monedele din tezaur. Piesa cea mai recentă, un ducat de aur din anul 1595 pus în circulație de Zeeland stabilește data de încheiere a tezaurului de la Bora în timpul domniei lui Mihai Viteazul. Cel mai probabil tezaurul a fost ascuns în contextul evenimentelor din vara-toamna anului 1595 când, după bătălia de la Călugăreni, oastea otomană condusă de Sinan Pașa a încercat să transforme Țara Românească în pașalâc.

CATALOGUL MONEDELOR

I. MONEDE DE AUR

ȚĂRILE DE JOS

Westfriesland

Ducat (tip unguresc), 1591

Hoorn

Av. DEVS FORTITVD - O - ET SPES NOS

Sf. Ladislau în armură, stând în picioare, din față; ține în mâna dreaptă halebardă și în mâna stângă spadă.

Rv. ·MO·NO·AVR·DOMI·WESTFRIS·15 - 91

Scutul provinciei timbrat de coroană.

1. AV; 3,50g; 22,3×22,7 mm; Nr. inv. 14237.

Delmonte 1964, nr. 833; Vilcu, Neagu, Dima 2001, p. 78, nr. 21.

2. AV; 3,45 g; 22×22,3 mm; Nr. inv. 14236.

Delmonte 1964, nr. 833; Vilcu, Neagu, Dima 2001, p. 78, nr. 22.

Zeeland

Ducat, 1595

Middelburg

Av. CONCORDIA·RES -·P - AR·CRES·ZEL·/ 15 - 95

Cavaler în armură, stând în picioare, spre dreapta; ține în mâna stângă un mănunchi de săgeți, iar în mâna dreaptă spadă.

Rv. MO·ORDI / PROVIN / FOEDER / BELG·AD / LEG·IMP

Legenda pe cinci rânduri în cartuș pătrat.

⁷¹ Blaskó 2018, p. 310.

⁷² Rădulescu 2002, p. 63; Rădulescu 1981, p. 97-108.

⁷³ Rădulescu, Lică 2002, p. 35-46; Rădulescu 2002, p. 86.

⁷⁴ Nicolae, Custurea 1986, p. 313, nr. 84.

3. AV; 3,45 g; 22×22,9 mm; Nr. inv. 14239.

Delmonte 1964, nr. 883; Vilcu, Neagu, Dima 2001, p. 78, nr. 23.

UNGARIA

Rudolf II

Ducat, 1581

Kremnica

Av. RVDOL·II·D·G·RO - I·S·AV·GE·HV·B·R·

Fecioara ținând pruncul cu mâna dreaptă. Jos scut.

Rv. S★LADISLAVS★ - ★REX★1581★ / K - B

Sf. Ladislaus în armură stând în picioare, din față, cu halebardă în mâna dreaptă și glob cruciger în mâna stângă.

4. AV; 3,45 g; 22,4×23 mm; Nr. inv. 14238.

Huszár 1975, nr. 1002; Vilcu, Neagu, Dima 2001, p. 78, nr. 24.

II. MONEDE DE ARGINT

IMPERIUL ROMANO-GERMAN

AUSTRIA

Ferdinand arhiduce al Austriei (1521-1527), rege al Ungariei și Boemiei (1527-1531), rege al Romei (1531-1558)

Taler

Hall

Av. +FERDI·D·G·RO·VNG·BOE·DAL·CRO·ZC°·REX

Bustul regelui spre dreapta.

Rv. +INF·HISPA·ARCHIDVX·AVSTRIE·DVX·BVRG

Vultur cu aripile deschise, din față, purtând scut pe piept.

Davenport 1977, p. 16, nr. 8026, anii 1531-1558.

5. AR; 28,60 g; 40 mm; Nr. inv. 13250.

Ferdinand arhiduce (1564-1595)

Taler

Hall

Av. •FERDINANDVS·D·G·ARCHIDVX·AVSTRILÆ

Bustul arhiducelui spre dreapta.

Rv. DVX·BVRGVND: – CO·TIROLIS +

Scut timbrat de coroană.

Davenport 1977, p. 39, nr. 8095, anii 1564-1595.

6. AR; 28,50 g; 40 mm; Nr. inv. 13249.

Av. Ca mai sus dar •FERDINAND·D·G·ARCHIDVX·AVSTRILÆ·

Rv. Ca mai sus dar DVX·BVRGVNDIE – COMES·TIROLIS

Davenport 1977, p. 40, nr. 8097, anii 1564-1595.

7. AR; 28,50 g; 41 mm; Nr. inv. 13254.

Av. Ca mai sus dar •FERDINAND:D:G:ARCHIDVX•AVSTRIAE•
Rv. Ca mai sus dar •DVX•BVRGVNDIÆ – COMES•TIROLIS•
Davenport 1977, p. 40, nr. 8097, anii 1564-1595.

8. AR; 28,80 g; 40 mm; Nr. inv. 13251.

9. AR; 28,30 g; 39 mm; Nr. inv. 13241.

Av. Ca mai sus dar *FERDINAND:D:G:ARCHID:AVSTRIAE*
Rv. Ca mai sus dar DVX•BVRGVNDIE – COMES•TIROLIS
Davenport 1977, p. 40, nr. 8097, anii 1564-1595.

10. AR; 28,50 g; 40 mm; Nr. inv. 13253.

Av. Ca mai sus dar •FERDINAND:D:G:ARCHID:AVSTRIA•
Rv. Ca mai sus dar DVX•BVRGVND: – CO:TIROLIS•*
Davenport 1977, p. 41, nr. 8094, anii 1564-1595.

11. AR; 27,90 g; 39 mm; Nr. inv. 13255.

Av. Ca mai sus dar •FERDINAND:D:G:ARCHID:AVSTRI✧•
Rv. Ca mai sus dar DVX•BVRGVND – CO:TIROLIS✧
Davenport 1977, p. 41, nr. 8094, anii 1564-1595.

12. AR; 28,20 g; 40 mm; Nr. inv. 13252.

Av. Ca mai sus dar •FERDINAND:D:G:ARCHID:AVSTRI✧:
Rv. Ca mai sus dar DVX•BVRGVND – CO:TIR OLIS✧
Davenport 1977, p. 41, nr. 8094, anii 1564-1595.

13. AR; 28,20 g; 39 mm; Nr. inv. 13244.

BRANDENBURG-FRANKEN (FRANCONIA)

Georg von Ansbach și Albrecht-Alcibiade von Bayreuth Taler, 1544

Av. +D:G*GEOR*Z*ALBERT* MARCHION *BRAN* Z* SL / *1544*
Busturile cuirasate față în față ale celor doi suverani.

Rv. +SI: DEVS: PRONOBIS: QVIS: CONTRA: NOS
Cruce florală cu patru scuturi între brațe.

Mey 1975, p. 27, nr. 61.

14. AR; 28,80 g; 41 mm; Nr. Inv. 13243.

MANSFELD

Gebhard VII, Johann-Georg și Peter-Ernst (1547-1558) Taler, 1549

Av. ★GEBHART★E★HANS★G★PETER★E★G★D★I★M

Sf. Gheorghe ținând stema orașului Mansfeld.
Rv. MON★NO★ARG★C★E★D★I★MANSF★ /4-9
Scut surmontat de două coifuri.
Mey 1975, p. 188, nr. 668.
15. AR; 28,50 g; 41 mm; Nr. Inv. 13247.

Johann-Georg, Peter-Ernest și Johann-Hoyger (1573-1579)
Taler, 1577

Av. :IOH:GEOR•PETE•ERNS• IO•HOI•E:G•D•I:MANSF: / *1577*
Scut surmontat de anul emiterii 1577.
Rv. RVDOLPHVS•II•D:G•ROM•IMPE:SEM •A:P•F•D:
Sf. Gheorghe călare ucigând un balaur cu sulița.
Mey 1975, p. 183, nr. 648.
16. AR; 29,20 g; 42 mm; Nr. Inv. 13245.

MANSFELD (linia Schrapelau)
Christoph II, Johann-Albert și Bruno (1558-1586)
Taler

Av. CHRIS★IO★ALBERT★ET★BRVNE
Sf. Gheorghe ucigând balaurul.
Rv. COMIT•ET°DOMI°I°MANSFELT / S
Două scuturi alăturate, fiecare surmontat de un coif.
Mey 1975, p. 189, nr. 674, anii 1558-1586.
17. AR; 28,80 g; 42 mm; Nr. Inv. 13259.

SAXONIA (linia Albertină)
Moritz (elector) 1547-1553
Taler, 1551

Annaberg
Av. MAVRICI: - D:G:DV:SAX – SA:RO:IMP:
Bust cuirasat, ținând o spadă cu ambele mâini. Legenda întreruptă de trei scuturi.
Rv. ARCHIMA – RSCHAL:ET – ELEC:ANB / 1551
Scut între două cerculețe. Deasupra anul de batere. Legenda întreruptă de trei
scuturi.
Mey 1975, p. 272, nr. 980a.
18. AR; 28,90 g; 41 mm; Inv. 13260.

Augustus (1553-1586)
Taler, 1579

Dresden
Av. •AVGVSTVS•D:G•DVX•SAXO•SA•ROMA•IMP• / 15 79
Bustul cuirasat al suveranului spre dreapta, ținând cu ambele mâini o spadă
rezemată de umărul drept.

Rv. •ARCHIMARS - CHAL•ET•ELEC / HB

Scut surmontat de trei coifuri.

Mey 1975, p. 277, nr. 1002.

19. AR; 29 g; 41 mm; Nr. Inv. 13246.

SAXONIA-ALT GOTHA

Johann-Friedrich II (1554-1567)

Taler, 1562

Saalfeld

Av. + •D:G:IOAN:FRIDER:SECVNDVS:DVX:SAX•

Bust cuirasat spre dreapta.

Rv. LANDG*THVRI*ET*MARCH*MIS / 6 Z

Scut surmontat de trei coifuri.

Mey 1975, p. 262, nr. 939, anul 1562.

20. AR; 28,30 g; 41 mm; Inv. 13258.

ȚĂRILE DE JOS

DEVENTER, CAMPEN, ZWOLLE

Ecu, 1555

Av. MONE: NOVA: TRIVM: CIVITATVM: IMPERIALIVM / 15 55

Bust cuirasat spre dreapta ținând spadă în mâna dreaptă și glob cruciger în
mâna stângă.

Rv. DAVENTRIENSIS: CAMPENSIS: SWOLLENSIS:

Stemele celor trei orașe.

Davenport 1977, p. 190, nr. 8534.

21. AR; 28,50 g; 41 mm; Inv. 13257

THORN

Margaretha de Brederode (1557-1577)

Taler de 30 de stuiveri, 1563

Av. MARGARE*D*BREDROD*AB*EVN'*SE'*THOREN / 15 63

Scut surmontat de un coif.

Rv. DENARIVS*NOVVS*TRIGINTA*STVFERORVM

Vultur cu aripile deschise, din față.

Davenport 1977, p. 262, nr. 8667.

22. AR; 27,80 g; 43 mm; Nr. Inv. 13248.

SCHAFFHAUSEN

Taler, 1557

Av. ◆ MONETA*NOVA*SCAFVSENSI / 1557

Berbec ieșit pe jumătate dintr-o clădire.

Rv. ◆DEV*SPE*NOSTRA*EST

Vultur cu aripile deschise, din față.
Davenport 1977, p. 262, nr. 8741.
23. AR; 28,50 g; 41 mm; Nr. inv. 13242.

TRANSILVANIA

Sigismund Bathory (1581-1597, 1598-1599, 1601-1602)

Taler, 1590

Av. ∴SIGISMVNDVS • - • BATHORI•

Bustul principelui spre dreapta.

Rv. ∴PRINCEPS• TRANSSYLVANIAE• 1590

Stema Bathory ținută de doi îngeri.

MBR, p. 134, nr. 382.

24. AR; 28,80 g; 42 mm; Inv. 13256.

Bibliografie / Bibliography

Blaskó 2018: M. Blaskó, *The late sixteenth century hoard discovered at Gălbinași, Călărași county*, RCAN, 4, 2018, p. 300-323.

Constantinescu, Duicu 1980: I. Constantinescu, S. S. Duicu, *Tezaurul medieval de la Verbița (județul Dolj)*, Revista muzeelor și monumentelor. Monumente istorice și de artă, 49, 1980, p. 52-55.

Davenport 1977: J.S. Davenport, *European Crowns 1484-1600*, Frankfurt am Main, 1977.

Delmonte 1964: A. Delmonte, *Le Bénélux d'or. Répertoire du monnayage d'or des territoires composant les anciennes Pays-Bas*, Amsterdam, 1964.

Dumitrescu 2013: Radu Gabriel Dumitrescu, *Notă preliminară asupra tezaurului de la Bulzești, Oltenia*. Studii. Documente. Cercetări, Seria IV, 1, 2013, p. 219-250.

Huszár 1975: L. Huszár, *Münzkatalog Ungarn: von 1000 bis heute*, München-Battenberg, 1979.

MBR: G. Buzdugan, O. Luchian, C. Oprescu, *Monede și bancnote românești*, București, 1977.

Mey 1975: J. de Mey, *European Crown size coins and their multiples, vol. I, Germany, 1486-1599*, Amsterdam, 1975.

Mitrea 1980: B. Mitrea, *Découvertes monétaires en Roumanie, 1979 (XXIII)*, Dacia, N. S., 24, 1980, p. 371-378.

Murgescu 1996: B. Murgescu, *Circulația monetară în Țările Române în secolul al XVI-lea*, București, 1996.

Neculae 2018: M. Neculae, *Un nou tezaur monetar descoperit la Blăjani, jud. Buzău (sec. al XVI-lea)*, RCAN, 4, 2018, p. 324-346.

Nicolae, Custurea 1986: E. Nicolae, G. Custurea, *Tezaurul monetar din secolul al XVI-lea descoperit la Bercioiu, jud. Vâlcea*, BSNR, 77-79 (1983-1985), 1986, p. 308-327.

Ocheșeanu 1996: R. Ocheșeanu, *Un tezaur din vremea lui Mihai Viteazul descoperit la Marsilieni, comuna Albești, jud. Ialomița*, BSNR, 86-87 (1992-1993), 1996, p. 329-331.

- Rădulescu 1981:** T. Rădulescu, *Tezaurul monetar de la Rast, județul Dolj (secolele XV-XVI)*, Oltenia, 3, 1981, p. 97-108.
- Rădulescu, Lică 2002:** T. Rădulescu, P. Lică, *Tezaurul monetar din secolele XV-XVI descoperit la Vlădila, jud. Olt*, Arhivele Olteniei, 16, 2002, p. 35-46.
- Rădulescu 2002:** T. Rădulescu, *Circulația monetară în Țara Românească la sfârșitul secolului al XVI-lea*, Craiova, 2002.
- Savu, Dima 2001:** Elisabeta Savu, M. Dima, *Monedele de aur din colecția Muzeului Județean de Istorie și Arheologie Prahova*, în volumul *Monede de aur din colecții românești, I, Colecții din Muntenia: Muzeul Județean Buzău, Muzeul Dunării de Jos Călărași, Muzeul Județean „Teohari Antonescu” Giurgiu, Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Prahova*, București, 2001, p. 91-110.
- Secășanu 1968:** C. Secășanu, *De când circulă „leul monedă” în țara noastră*, SCN, IV, 1968, p. 423-428.
- Stancu, Maxim 2002:** Paraschiva Stancu, M. Maxim, *Notă preliminară asupra unui tezaur de monede de aur din secolul al XVI-lea descoperit la Oradea*, CN, 8, 2002, p. 253-262.
- Surdu 2012:** Loredana-Mihaiela Surdu, *Un tezaur monetar descoperit în pădurea din apropierea localității Videle, județul Teleorman*, CN, 18, 2012, p. 139-146.
- Știrbu, Velter, Păunescu 1990:** Constanța Știrbu, Ana-Maria Velter, E. Păunescu, *Circulația talerilor în secolele XVI-XVII în Țara Românească – problema falsurilor (tezaurul de Urziceni, jud. Ialomița)*, CN, VI, 1990, p. 162-188.
- Velter 1982:** Ana-Maria Velter, *Un tezaur monetar din sec. XV-XVI descoperit la Ghimpași, jud. Giurgiu*, CN, 4, 1982, p. 133-139.
- Velter, Știrbu 2002:** Ana-Maria Velter, Constanța Știrbu, *Circulația în Țările Române a monedelor de argint cu valoare ridicată emise de statele, orașele și forurile ecleziastice germane, în perioada secolelor XVI-XVII*, CN, 8, 2002, p. 273-308.
- Vîlcu 1997:** A. Vîlcu, *Monedă de cont și monedă reală în Țara Românească în prima jumătate a secolului al XVII-lea*, în volumul 130 de ani de la crearea sistemului monetar românesc modern, București, 1997, p. 294-320.
- Vîlcu, Păunescu 2001:** A. Vîlcu, E. Păunescu, *Un tezaur monetar din secolele XVI-XVII descoperit la Viișoara, jud. Teleorman*, în volumul Simpozion de numismatică dedicat împlinirii a patru secole de la prima unire a românilor sub Mihai voievod Viteazul, Chișinău, 28-30 mai 2000. Comunicări. Studii și note. București, 2001, p. 169-195.
- Vîlcu, Isvoranu, Nicolae 2006:** A. Vîlcu, Th. Isvoranu, E. Nicolae, *Les monnaies d'or de l'Institut d'Archéologie de Bucarest*, Wetteren, 2006.
- Vîlcu, Neagu, Dima 2001:** A. Vîlcu, M. Neagu, M. Dima, *Monedele de aur din colecția Muzeului Dunării de Jos Călărași* în volumul *Monede de aur din colecții românești, I, Colecții din Muntenia: Muzeul Județean Buzău, Muzeul Dunării de Jos Călărași, Muzeul Județean „Teohari Antonescu” Giurgiu, Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Prahova*, București, 2001, p. 71-80.

Lista ilustrațiilor / List of illustrations

- Planșa I.** 1-4. Monede de aur din tezaurul descoperit la Bora, jud. Ialomița.
Plate I. 1-4. Gold coins from the hoard discovered at Bora, Ialomița County.
- Planșa II.** 5-10. Monede de argint din tezaurul descoperit la Bora, jud. Ialomița.
Plate II. 5-10. Silver coins from the hoard discovered at Bora, Ialomița County.
- Planșa III.** 11-16. Monede de argint din tezaurul descoperit la Bora, jud. Ialomița.
Plate III. 11-16. Silver coins from the hoard discovered at Bora, Ialomița County.
- Planșa IV.** 17-22. Monede de argint din tezaurul descoperit la Bora, jud. Ialomița.
Plate IV. 17-22. Silver coins from the hoard discovered at Bora, Ialomița County.
- Planșa V.** 23-24. Monede de argint din tezaurul descoperit la Bora, jud. Ialomița.
Plate V. 23-24. Silver coins from the hoard discovered at Bora, Ialomița County.

1

2

3

4

Pl. I. 1-4. Monede de aur din tezaurul descoperit la Bora, jud. Ialomița.

5

6

7

8

9

10

Pl. II. 5-10. Monede de argint din tezaurul descoperit la Bora, jud. Ialomița.

11

12

13

14

15

16

Pl. III. 11-16. Monede de argint din tezaurul descoperit la Bora, jud. Ialomița.

17

18

19

20

21

22

Pl. IV. 17-22. Monede de argint din tezaurul descoperit la Bora, jud. Ialomița.

23

24

Pl. V. 23-24. Monede de argint din tezaurul descoperit la Bora, jud. Ialomița.